

Jak prát, žehlit a sušit?

Symbole údržby na etiketě pomáhají spotřebitelům už přes půl století



Pavel Malčík a Ladislava Zaklová. Foto: Pavel Rybníček

Symbole údržby oděvů, které spotřebitelé znají z etiket na svém oblečení, mají jediný cíl, a to informovat o maximálním možném zatížení textilie tak, aby nedošlo k jejímu nenávratnému poškození. Symbolů je celkem pět a díky své univerzálnosti se používají téměř po celém světě. Spotřebitele provázejí přes půl století a jejich vznik souvisel s tehdejší masivní nástupem syntetických vláken a jejich údržbou v domácnostech. U zavádění symbolů údržby v České republice byl Pavel Malčík, který je současný předseda spolku Sotex Ginetex. Ředitelkou je Ladislava Zaklová a společně s kolegy se starají nejen o správné užívání těchto symbolů, ale také se věnují osvětě mezi spotřebiteli.

Snad každý, kdo někdy pral své oblečení, se podíval na etiketu, aby věděl, jak má nastavit pračku. Jak vlastně vznikly ty známé symboly údržby a kdo se o jejich užívání v Česku stará?

Pavel Malčík: Symbole údržby jsou chráněnou ochrannou známkou a jejich vlastníkem je mezinárodní asociace GINETEX. V polovině devadesátých let se obrátili na českou Asociaci textilního, oděvního a kožedělného průmyslu s tím, že se mohou zapojit do tohoto společenství, a tím získají možnost legálně používat symboly údržby na svých výrobcích. Já jsem tehdy pracoval v Textilním zkušebním ústavu, požádali mě, abych se ujal vytvoření základu organizace pro Českou republiku. Vznikl Sotex Ginetex, máme za sebou čtvrt století a stále se rozvíjíme.

Ladislava Zaklová: Našimi členy je 741 firem. Kromě grafických podkladů symbolů údržby jim poskytujeme také poradenství týkající se správného použití i toho, co vše má být na etiketě textilního výrobku tak, aby firmy splňovaly veškerou legislativu. Například Česká obchodní inspekce často kontroluje správnost těchto údajů. Jinak řečeno zastřešujeme právní postavení České republiky vůči symbolům údržby, tedy že jsou u nás používány oprávněně. Důležitou součástí našeho poslání je také osvěta mezi spotřebiteli. Pokud se o oděvy dobře staráme, dodržujeme doporučení výrobce, vydrží delší čas v dobré kondici, takže je můžeme nosit po delší dobu. Navíc předejdeme komplikacím při praní, jako je srážení nebo šednutí.

Kdo určuje, jaké symboly mají být na etiketě dané textilie?

Pavel Malčík: Zodpovědnost vůči spotřebiteli má obchodník. Ten to ale nakoupil od nějakého výrobce a od něj si vyžaduje informace o tom, jaké materiály při výrobě použil. Je na výrobcu, aby vybral správné symboly. V případě problému jde spotřebitel za obchodníkem, ten pak za výrobcem. V této fázi se na nás občas obrací se žádostí o konzultaci, jak tyto situace řešit.

Co bylo impulsem pro vznik symbolů údržby a jak se v průběhu vyvíjely?

Ladislava Zaklová: Důvod jejich vzniku souvisel s tím, že se začaly vyrábět oděvy ze syntetických vláken. Jejich údržba je jiná než u textilií vyrobených z přírodních vláken, jako je bavlna, konopí, len. Údržba oděvů z přírodních vláken byla podstatně jednodušší, používaly se dva programy na praní – na 95 °C pro vyvážku a 60 °C pro barevné prádlo. K ostatním textiliím dostal spotřebitel doplňkové informace a výrobky se praly v ruce. Nástup používání umělých vláken s sebou přinesl potřebu informovat spotřebitele o nových postupech a naučit je, jak se o oděvy starat, aby nedošlo k jejich poškození.

Pavel Malčík: První symboly, praní, žehlení a profesionální péče, tj. chemické čištění, pocházejí z roku 1958. Postupně se tato řada rozšířila, například v roce 1984 o symbol sušení v bubnové sušičce. Dnes je jich pět a jsou v takovém pořadí, aby odpovídaly postupu ošetření oděvů.

Máte přehled o tom, jak se čeští spotřebitelé vyznají v symbolech údržby? Praní a žehlení už není jenom doména žen, zajímalo by mě, zda se o údržbu oděvů zajímají i muži?

Ladislava Zaklová: GINETEX provádí pravidelný průzkum znalosti symbolů napříč Evropou ve dvouletých intervalech. Pro letošní rok se opět jeden připravuje, bude se provádět ve druhé polovině roku. Právě z těchto průzkumů vychází, že nejlépe rozpoznatelný je symbol pro žehlení, ten znají všichni. Symbol pro praní zná 90 % spotřebitelů. Ale například sušení zná jen 26 % zákazníků. Nejméně známý symbol je koleč-

ko, které označuje profesionální péči. Uvádí informaci o možnosti profesionálního chemického čištění nebo čištění za mokra. Tato informace je ale určena zejména odborníkům v čistírnách a prádelnách.

Téměř polovina spotřebitelů čte etiketu výrobku před prvním praním, přičemž jsou tam rovnoměrně zastoupeni muži i ženy.

Pavel Malčík: Etikety se symboly údržby považují lidé ve velkém za užitečné. Čím jsou starší, tím více je oceňují. Jedním z hlavních důvodů, proč spotřebitelé nedodržují předepsané postupy, je, že etiketu odstříhnou, protože je jim nepříjemná nebo jim zavazí. Zajímavé je, že Češi ve srovnání s ostatními evropskými státy, si umí velmi dobře poradit. Když neví, co symboly údržby přesně znamenají, jednoduše si je najdou na internetu.

Dopady na životní prostředí má nejen průmysl a doprava, ale ve velké míře také každodenní péče o textil. Věnujete se i tématu ekologického snižování zátěže v této oblasti?

Pavel Malčík: Je to součást naší práce. Pro tento účel vznikl projekt Clevercare, díky kterému se lidé jednoduše dozvědí, jak snižovat ekologické dopady při péči o své oděvy, jak si usnadnit práci a také jak ušetřit. Pokud vás to zajímá, podívejte se na web clevercare.info, určitě tam najdete spoustu dobrých a chytrých rad.

Ladislava Zaklová: Myslím, že si to málokdo uvědomuje, ale k ochraně prostředí může přispět každý. Bude to mít pozitivní vliv i na naši peněženku a volný čas. Zkusíte například prádlo ve chvíli, kdy naplníte bublen potřebným množstvím prádla. Poloprázdňá pračka totiž spotřebuje velmi podobné množství vody a energie jako naplněná. Navíc se vám prádlo lépe vypere, protože tření, které probíhá mezi pranými kusy, efekt praní zvyšuje. Můžete i snížit teplotu praní, ale nešla bych níže než na 40 °C, a to zejména z hygienických důvodů. Zvažte, jestli nemůžete prádlo sušit jinak než v sušičce. Sušení volně na vzduchu je šetrné k přírodě, ale i k prádlu. Žehlete prádlo, jen když je to nezbytné. Často velmi pomůže, když ho pečlivě pověsíte tak, aby se co nejméně pomačkalo.

**Děkuji za rozhovor.
Eva Fruhwirtová**

